

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «АКТИВНИЙ ТУРИЗМ»

Михайло Гамкало

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Львів, Україна*

Значну роль у формуванні висококваліфікованих спеціалістів відіграє науково-дослідна робота, яка передбачає участь студентів у роботі наукових гуртків, секцій, лабораторій, участь у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт, написання статей, тез, доповідей, інших публікацій.

Розвиток наукових досліджень у вузах безпосередньо впливає на якість навчального процесу; вони змінюють вимоги до рівня знань студентів, структуру процесу навчання, підвищують ступінь підготовленості майбутніх спеціалістів, їхній практичний творчий світогляд.

Існує дві точки зору щодо залучення студентів до науки. Одна з них полягає в тому, що до науки слід залучати особливо здібних студентів, які мають відповідні нахили, не витрачаючи непродуктивно сили і час вчених. Друга точка зору: до науки слід залучати всіх студентів, тому що сучасна наука потребує великої кількості технічних і допоміжних працівників. Крім того, навички наукового дослідження стануть у нагоді майбутньому спеціалісту в якій би галузі він не працював. Істина лежить десь посередині між цими точками зору, оскільки для того, щоб виявити здібних студентів, треба попередньо залучити всіх студентів до наукових досліджень [1, С. 40].

Основною передумовою творчого мислення студентів є обсяг та глибина їх наукових знань, ерудиція, володіння сучасними засобами і методами науково-технічного пізнання. Без ґрунтовних знань, їх постійного поповнення та оновлення науково-творче мислення розвиватися не може. Науково-творче мислення охоплює аналітичне та синтетичне мислення в якості рівноцінних факторів. Важливим елементом науково-технічного мислення є здатність до прогностичного мислення та творчої фантазії.

Для успішного функціонування і результативної діяльності наукових студентських гуртків необхідне дотримання таких основних організаційних принципів: доцільність, добровільність, плановість, реальність тематики, різноманітність методів роботи, стабільність складу, врахування інтересів і можливостей студентів, висока наукова кваліфікація і зацікавленість викладача, стимулювання, високий ідейно-теоретичний рівень [2, С. 159].

Діяльність студентських наукових гуртків сприяє оволодінню спеціальністю, розширенню теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх спеціалістів, ознайомленню студентів зі станом розроблення наукових проблем у різних галузях науки, техніки, культури, формуванню здібностей застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, прищепленню студентам навичок ведення наукових дискусій тощо.

Починаючи з 2004 року на кафедрі туризму Львівського національного університету активно функціонують три студентських наукових гуртка: «Туристичне крезнавство», «Активний туризм», «Туристично-екскурсійний». Зважаючи на добровільну основу перебування в наукових гуртках, кількість їхніх учасників становить 15-20% від загальної кількості студентів напряму

«Туризм». Науковий гурток «Активний туризм» найбільше охоплює студентів 1-3 курсів. Членами гуртка можуть бути студенти кафедри туризму, географічного факультету, всього навчального закладу.

Головний напрям роботи гуртка «Активний туризм» передбачає теоретичні і практичні заняття з використанням ресурсів лабораторії “Навчальна туристична агенція”, а також організацію та проходження пішохідних, велосипедних і водних туристичних маршрутів від найпростіших одноденних до найскладніших. Значною зацікавленістю характеризуються зустрічі з учасниками категорійних походів, експедицій, представниками громадських організацій.

На організаційних зборах за вибором студентів розподіляють теми доповідей, ознайомлюють їх з переліком літературних джерел, пропонують узгодити план роботи. Керівник наукового гуртка повинен спостерігати за усіма студентами, допомагати їм у реалізації обраних тем. Заслуховування доповідей здійснюється за заздалегідь складеним графіком. На одному засіданні гуртка заслуховують не більше двох виступів, що зумовлюється важкістю сприйняття значного обсягу інформації. Доповіді вважаються змістовними і цікавими, якщо викликають обговорення. Найкращі виступи оформлюються у вигляді тез чи статей.

За останні дванадцять років проведено польові дослідження в межах Українських Карпат (Сколівські Бескиди, Горгани, Свидовецький, Чорногірський та Мармароський масиви), Розточчя, Полісся, Подільських Товтр. З метою встановлення особливостей організації туристичних походів за різних погодних умов, дослідження проводилися в усі пори року (Таблиця).

В зимовий період учасники походів отримують практичні навички з організації ночівель та харчування за від’ємних температур; особливостей пересування розчленованим рельєфом. Значна увага зосереджується також на вивченні лавинної небезпеки досліджуваної території. За сприятливих погодних умов виділяється час на спорудження іглу з подальшим облаштуванням ночівлі.

У підготовчий період учасники походу встановлюють особливості орієнтування за допомогою GPS-навігатора та компаса; опрацьовують наявний картографічний матеріал; вивчають засоби та способи профілактики переохолодження та обмороження, надання першої допомоги потерпілому в умовах зимового гірського походу.

В зимовий період за наявності снігового покриву організуються виїзди на гірськолижні курорти з метою проведення дослідження інфраструктури, та ознайомлення з особливостями гірськолижного відпочинку. За останні десять років учасниками гуртка було відвідано: гірськолижний курорт Буковель (12 разів), Славське (3), Пилипець (3), Драгобрат (2).

Проведено ґрунтовні дослідження з організації водного туризму гірськими (Черемош, Прут, Чорна Тиса) і рівнинними (басейн р. Прип’ять, Дністер). Гірськими річками проведено чотири одноденні походи протяжністю 15-30 км. Протяжність маршрутів рівнинними річками становила до 300 км. Для водних маршрутів обирались наступні плавзасоби – байдарки (каркасні та надувні), катамарани (4-8 місні), плоти (дерев’яні з надувними елементами).

Характеристика окремих пішохідних походів

№ за/п	Гірський масив / хребет / вершини	Час проведення, рік, місяць	Кількість днів / км	Несприятливі погодні умови	К-ть осіб
1.	Чорногірський (Піп-Іван, Бребенескул, Ребра)	2016, травень	3 / 40	Сніг, низька видимість, від'ємна температура, шквальний вітер	14
2.	Чорногірський / Кукул	2015, лютий	3 / 15	Сніг, від'ємна температура, шквальний вітер	5
3	Мармароський (Піп Іван, Берлибашка)	2013, травень	3 / 45	Сніг, від'ємна температура, низька видимість, шквальний вітер	15
4	Чорногірський (Ребра, Бребенескул, Піп-Іван)	2012, вересень	3 / 40	Сніг, від'ємна температура, шквальний вітер	7
5	Свидовецький (Близниця, Трояска)	2008, липень	3 / 45	Долання водних перешкод в умовах паводку. Відсутність мостів, доріг	5
6	Горгани (Хом'як, Синяк, М. Горган, Довбушанка)	2007, липень	4 / 75	-	6
7.	Чорногірський (Піп-Іван, Бребенескул, Ребра, Говерла)	2005, липень	4 / 45	Грози, зливові дощі, низька видимість	12

З метою встановлення особливостей організації спелеотуризму було проведено багаторазові походи печерами Подільсько-Буковинської карстової області (Оптимістична, Млинки, Атлантида). Налагоджено співпрацю з громадськими організаціями в контексті спелеотуризму.

Головним досягненням у велотуризмі вважається одноосібний велопохід учасника гуртка «Активний туризм» С. Лазора протяжністю 2100км за 16 днів. Даний похід пролягав від крайньої західної до східної точки України.

За час існування гуртка «Активний туризм» підтвердилось твердження науковців [1, 2] про добровільність участі у наукових гуртках. Організація роботи гуртка з активного туризму неможлива без повноцінного забезпечення кафедри (факультету) сучасним туристичним спорядженням. За умов організації походів необхідно звертати увагу на фізичний стан учасників, комплектування груп відповідним спорядженням, продуктами харчування.

Література

1. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень Навчальний посібник. – Л.: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. / М. М. Фіцула. - К. : Академвидав, 2006. - 352 с.